

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Izricanje prvostepene presude (Javna sednica)

Strana 1

1 Petak, 16. decembar 2022.

2 Izricanje prvostepene presude

3 [Javna sednica]

4 [Optuženi ulazi u sudnicu]

5 --- Po početku zasedanja u 09:00h

6 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Dobro jutro
7 i dobrodošli.

8 Pre nego što počnemo, dozvolićemo fotografima da naprave
9 fotografije. Izvolite.

10 Molim Sudsku službenicu da najavi predmet.

11 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Dobro jutro, Časni Sude. Ovo
12 je predmet KSC-BC-2020-05, Specijalizovani Tužilac, protiv
13 Saliha Mustafe.

14 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

15 Najpre ću pozvati strane u postupku da se predstave,
16 počevši od Tužilaštva. Recite mi molim vas, ko je prisutan u
17 sudnici u ime Specijalizovanog Tužilaštva.

18 G. MICHALCZUK: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude svima u
19 sudnici i oko nje. Tužilaštvo danas predstavljaju Alex
20 Whiting, Vršilac dužnosti Specijalizovanog Tužilaštva; Tužilac
21 Silvia D'Ascoli i Filippo de Minicis; naša Referentkinja za
22 predmet, Julie Mann; i ja sam Cezary Michalczuk.

23 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

24 Sada Odbrana -- sada Zastupnica žrtava ima reč.

25 GĐA. PUES: [Prevod] Dobar dan. Dobar dan svima i hvala.

1 Zastupnike žrtava danas predstavljaju Jack Provan, kao naš
2 mlađi pravni saradnik, Brechtje Vossenber, kao kozastupnica;
3 i ja, Anni Pues kao Zastupnica.

4 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

5 Odbrana sada ima reč.

6 G. VON BONE: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude. Dobar dan
7 svima u sudnici i oko nje. Odbranu danas zastupaju Julius Von
8 Bone, glavni Branilac, a to sam ja, moj kobranilac g. Betim
9 Shala, naš istražitelj i prevodilac Fatmir Pelaj i istražitelj
10 Avdiaj -- Avdiaj [kao što je prevedeno].

11 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala. Sada
12 Sekretarijat.

13 G. NILSSON: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude. dobar dan
14 svima. Jonas Nilsson, kao zastupnik i predstavnik Odeljenja
15 sudskih poslova. Hvala.

16 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala vam.

17 Pretresni panel I danas izriče prvostepenu presudu u
18 predmetu Specijalizovani Tužilac protiv Saliha Mustafe. Panel
19 čine Sudija Roland Dekkers, Sudija Gilbert Bitti i Rezervni
20 Sudija Vladimir Mikula, kao i ja Mappie Veldt-Foglia,
21 predsedavajući Sudija.

22 Presuda se izriče javno u ime naroda Kosova i u prisustvu
23 g. Mustafe.

24 Sada ću pročitati rezime glavnih zaključaka koje je doneo
25 ovaj Panel. Napominjem da ovaj rezime nije sastavni deo

1 prvostepene presude za odluke i zaključke Panela, merodavna je
2 isključivo prvostepena presuda. Rezime presude koji nije
3 merodavan, biće dostupan na internet stranici Specijalizovanih
4 veća.

5 Predmet ovog postupka su radnje g. Mustafe na imanju u
6 Zlašu na Kosovu, u periodu od približno 1. aprila 1999., do
7 kraja aprila 1999. godine. današnja presuda predstavlja važan
8 trenutak za Specijalizovana veća. To je prva presuda za ratne
9 zločine koju donosi ovaj Sud. Presuda predstavlja još jedan
10 korak ka zadovoljenju pravde i utvrđivanju odgovornosti za
11 teško kršenje međunarodnog humanitarnog i krivičnog prava na
12 Kosovu, koje je navodno izvršeno na Kosovu u periodu od 1.
13 januara 1998., do 31. decembra 2000. godine.

14 Pre nego što iznese zaključke optužbama protiv g.
15 Mustafe, Panel želi da se osvrne na nekoliko važnih pitanja.

16 Prvo, čini se da je ponekad prisutno pogrešno uverenje,
17 da se optužbe iz optužbe iz optužnice odnose na oslobodilačku
18 vojsku kao takvu ili na narod Kosova u celini. U tome nema ni
19 malo istine. Sam narod Kosova je taj, koji je aktom svoje
20 skupštine osnovao ovu instituciju i dao joj potrebna
21 ovlašćenja.

22 Osim toga, Specijalizovana veća utvrđuju isključivo
23 krivičnu odgovornost pojedinaca. To načelo je zagwarantovano
24 normativnim okvirom Specijalizovanih veća. I mese [sic]
25 Specijalizovanim većima daje nadležnost isključivo nad

1 fizičkim licima. To znači, da Specijalizovana veća utvrđuju
2 odgovornost samo za krivična dela koja su učinili pojedinci.
3 Optužbe koje je Specijalizovani Tužilac izneo u ovom predmetu,
4 tiču se isključivo individualne krivične odgovornosti g.
5 Mustafe i njegovog učestvovanja u ratnim zločinima,
6 proizvoljnog lišavanja slobode, surovog postupanja, mučenja i
7 ubistva, kao što je Specijalizovani Tužilac naveo u optužbama.

8 Ni u jednom trenutku nije se sudilo Oslobodilačkoj vojsci
9 Kosova. Sudilo se g. Mustafi za njegove postupke.

10 Drugo, žrtve koje su prema optužnici oštećene, postupcima
11 g. Mustafe, državljani su Kosova i albanske su nacionalnosti.
12 Njihova nastojanja da se zadovolji pravda i utvrdi istina,
13 okosnica su ovog postupka.

14 I na kraju, Panel je saslušavao -- saslušao svedočenje
15 više direktnih svedoka, od kojih neki u ovom postupku
16 učestvuju i u svojstvu žrtava. Ti svedoci su govorili o
17 traumatičnim događajima koji su proživeli i trajnim psihičkim
18 posledicama koje je to ostavilo na njihov život i život
19 njihovih porodica.

20 Panel shvata, da je potrebna ogromna hrabrost da bi neko
21 istupio kao svedok. Žrtve su to učinile uprkos atmosferi
22 opšteg straha i zastrašivanja koje vlada na Kosovu i dan-
23 danas.

24 Tokom suđenja, Panel je od nekoliko svedoka čuo iskaze,
25 da se ljudi koji saraduju sa Specijalizovanim većima ili

1 Specijalizovanim Tužiocem, ili za koje se smatra da sa njima
2 saraduju, na Kosovu nazivaju izdajnicima ili
3 kolaboracionistima i da su oni ili njihova deca izloženi
4 pretnjama i zastrašivanju.

5 Žrtve koje su u ovom predmetu istupile u svojstvu
6 svedoka, sada žive u stalnom strahu da će se njima ili
7 njihovim porodicama nešto dogoditi. Oni još uve do dan-danas,
8 ne mogu slobodno da govore o traumatičnim događajima kroz koje
9 su prošli, ni o patnji koju su pretrpeli.

10 Ta atmosfera straha i zastrašivanja u kojoj žive svedoci
11 koji daju izjave u toku istraga ili krivičnog gonjenja za
12 krivična dela koje se stavljaju na teret bivšim pripadnicima
13 OVK, jedan je od razloga iz kojih je ovaj Sud osnovan i iz
14 kojih je njegovo sedište ovde u Hagu, a ne na Kosovu. To je
15 takođe razlog iz koga su Sudija za prethodni postupak i Panel,
16 odredili zaštitne mere za svedoke i žrtve koji učestvuju u
17 postupku, kako bi njihov identitet bio zaštićen od javnosti.
18 Identitet svedoka bio je obelodanjen g. Mustafi i njegovim
19 advokatima, da bi se garantovalo njegovo pravo na pravično
20 suđenje.

21 Zbog zaštitnih mera za svedoke i žrtve koji učestvuju u
22 postupku, neke sednice tokom suđenja bile su poluzatvorene,
23 što znači da javnost nije mogla da čuje u čemu se govori u
24 sudnici. Tim merama se garantovala efikasna zaštita onima koji
25 su pred ovim Panelom hteli da ispričaju svoju priču. Iz istog

1 razloga, g. Mustafi je bila izrečena privremena mera
2 izdvajanja i delimično mu je bilo ograničeno komuniciranje sa
3 spoljnim svetom.

4 No, Panel je sve vreme, podjednako vodio računa, kako o
5 pravima g. Mustafe, tako i o interesima svedoka i žrtava. Sada
6 ću izložiti rezime prvostepene presude.

7 Počecu tako što ću se osvrnuti na optuženog i optužbe.

8 G. Salih Mustafa, optuženi u ovom predmetu, državljanin
9 je Kosova i rođen je 1. januara 1972. godine u Prištini, na
10 Kosovu. Prema optužbama koje je izneo Specijalizovani Tužilac
11 i potvrdio Sudija za prethodni postupak, tokom čitavom
12 inkriminisanog perioda, g. Mustafa je bio komandant gerilske
13 jedinice Bezbednosno-informativne agencije, koja je pripadala
14 Oslobodilačkoj vojsci Kosova.

15 Prema potvrđenoj optužnici, agencija BIA, imala je bazu
16 na jednom imanju u Zlašu, na području Goljaka na Kosovu.
17 Agencija je to imanje koristila kao skrovište i mesto za
18 zatvaranje i saslušavanje lica. Specijalizovani Tužilac tvrdi
19 da su sva krivična dela navedena u optužnici, izvršena na tom
20 imanju. U nastavku ću ga zvati 'zatvor na imanju u Zlašu'.

21 Specijalizovani Tužilac je protiv g. Mustafe, u 4 tačke
22 optužnice, izneo optužbe za ratne zločine iz Člana 14(1)(c)
23 Zakona i to za: Proizvoljno lišavanje slobode, Tačka 1; surovo
24 postupanje, Tačka 2; mučenje; Tačka 3; i ubistvo, Tačka 4.

25 Tužilaštvo tvrdi da je g. Mustafa individualno krivično

1 odgovoran, po osnovu više vidova odgovornosti. Prema Članu
2 16(1) (a) i (c) Zakona i to za proizvoljno lišavanje slobode,
3 surovo postupanje i mučenje najmanje 6 lica u zatvoru na
4 imanju u Zlašu, približno od 1. do 19. aprila 1999. godine i
5 za ubistvo jednog lica, približno između 19. aprila iste
6 godine i kraja aprila iste godine, odn. 1999.

7 G. Mustafa, izjasnio se da nije kriv ni po jednoj tački
8 optužnice.

9 Sada ću izneti sažet prikaz toga postupka.

10 Suđenje u ovom predmetu počelo je 15. septembra 2021. u
11 uvodnim izlaganjima Tužilaštva i Zastupnika žrtava, Odbrana je
12 održala svoje uvodno izlaganja 22. marta 2022.

13 Tokom suđenja, Panel je saslušao 28. svedoka, 13 koje je
14 pozvao Specijalizovani Tužilac i 15 koje je pozvala Odbrana.
15 Panel je osim toga razmatrao i pismene izjave, dokumentarne
16 dokaze i veštačenja. U postupku je učestvovalo i 8 žrtava.
17 Svim žrtvama su odobrene mere zaštite.

18 Nakon što je Panel saslušao završna izlaganja,
19 Predsedavajući Sudija je 15. septembra 2022., proglasila
20 pretres završenim, a Panel se povukao na većanje u trajanju
21 od 90 dana, kako je predviđeno Pravilom 159(1) Pravilnika.

22 Sada ću se osvrnuti na način na koji je Panel ocenjivao
23 dokaze koje su u ovom predmetu izneli Tužilaštvo i Odbrana.

24 Pre nego što je formulisao činjenične i pravne zaključke,
25 Panel je uopšteno ocenio verodostojnost i pouzdanost svedoka

1 Specijalizovanog Tužilaštva i svedoka Odbrane. Panel je uzeo u
2 obzir i uticaj koja je opšta atmosfera zastrašivanja svedoka
3 imala na njihovo svedočenje.

4 Što se tiče svedoka Tužilaštva, Panel je zaključio da su
5 njihova svedočenja u velikoj meri jasna, koherentna i
6 dosledna. Njihova izlaganja bila su veoma eksplicitna, puna
7 detalja i emocija. Isto tako, njihova svedočenja međusobno su
8 se potkrepljivala, a potkrepljena su i drugim verodostojnim i
9 pouzdanim dokazima predloženim Panelu.

10 U celini, Panel je zaključio da su dokazi koje su izneli
11 svedoci Tužilaštva verodostojni i oslanjao se na njih, mada ne
12 uvek u istoj meri.

13 Što se tiče svedoka Odbrane --

14 Panel je uočio nekoliko faktora koji su se negativno
15 odrazili na njihovu verodostojnost. Među njima su čvrste i
16 duboke veze između svedoka i g. Mustafe proistekle iz odnosa
17 potčinjenog i pretpostavljenog, dok su bili pripadnici
18 jedinice agencije, kao i privatnih odnosa, prijateljskih i
19 porodičnih. Takođe, bliski kontakti između svedoka i g.
20 Mustafe, pre i posle informativnih razgovora ovih svedoka sa
21 Specijalizovanim Tužiocem. Veliko nepoverenje ili pristrasnost
22 prema postupcima koji se vode pred Specijalizovanim većima, u
23 komentarima iznetim na društvenim mrežama i oklevanje s kojim
24 je nekoliko svedoka pristalo da pruži informacije o
25 Bezbednosno-informativnoj agenciji i da prizna sopstvenu

1 povezanost sa njenim aktivnostima.

2 Osim toga, Panel je primetio i da su neki svedoci Odbrane
3 usklađivali svoj iskaz sa iskazima drugih svedoka, kako bi to
4 bilo povoljno po g. Mustafu. Zato je Panel njihova svedočenja
5 razmatrao krajnje oprezno. Dalje, kod nekih svedoka Odbrane,
6 nije se mogao utvrditi izvor njihovih saznanja, pa se njihovo
7 svedočenje nije moglo pouzdano koristiti. U drugim
8 slučajevima, njihovo svedočenje je bilo irelevantno za
9 optužbe, pa se Panel na to nije pozivao.

10 I na kraju, Panel je konstatovao, da mnogi svedoci nisu
11 mogli da se sete tačnih datuma, ili da ih pamćenje nije dobro
12 služilo. Neke od tih svedoka pozvala je Odbrana da svedoče o
13 mogućem alibiju. Ocenjujući Odbranu alibijem koju je izneo
14 optuženi, Panel je smatrao da je okolnost da ti svedoci po
15 Pravilu nisu mogli da se sete datuma, predstavlja faktor koji
16 potencijalno utiče na pouzdanost njihovog svedočenja.

17 Sada ću preći na ulogu g. Mustafe.

18 Ukratko ću sažeti zaključke Panela o ulozi g. Mustafe u
19 OVK, u vreme koje je relevantno za potvrđenu optužnicu.

20 Panel je zaključio da je g. Mustafa u maju 1998.,
21 postavljen za komandanta upravo osnovane jedinice Bezbednosno-
22 informativne agencije. Ta jedinica Bezbednosno-informativne
23 agencije, bila je deo OVK. G. Mustafa je na tom položaju, bio
24 približno do polovine juna 1999., kada je agencija raspuštena.
25 G. Mustafa bio je poznat pod nadimkom Cali ili komandant Sali.

1 Kako je rekao sam g. Mustafa, a što je potkrepljeno i mnogim
2 dokazima, on je za sve vreme postojanja Bezbednosno-
3 informativne agencije, pa tako i u aprilu 1999., bio njen
4 glavni i jedini komandant. A, bio je zadužen i za obaveštajni
5 rad. G. Mustafa bio je ovlašćen da odlučuje o postavljenjima
6 unutar jedinice agencije, izdaje naređenjima potčinjenima i da
7 ih kažnjava.

8 Pre nego što pređem na zaključke Panela o krivičnim
9 delima iz optužnice, sažecu ukratko zaključke koji se odnose
10 na alibi.

11 Odbrana je tvrdila, da g. Mustafa nije mogao izvršiti
12 krivična dela iz optužnice. Odbrana uverava, da se u
13 inkriminisanom periodu, g. Mustafa nalazio na drugim mestima,
14 a ne na imanju u Zlašu. Panel je pažljivo analizirao sve
15 dokaze i zaključio da oni ne pobuđuju razumnu sumnju i pogledu
16 prisustva g. Mustafe na licu mesta na kome su izvršena
17 krivična dela. Panel je posebno zaključio da su dokazi u
18 prilog alibiju uglavnom neodređeni ili nedosledni, naročito u
19 kontekstu doslednih i brojnih dokaza, koji govore u prilog
20 prisustvu g. Mustafe na mestu gde su u relevantnom periodu
21 izvršena krivična dela. Pored toga, iz verodostojnih i
22 potkrepljenih iskaza, uključujući i reči samog g. Mustafe,
23 vidi se da je on imao mogućnosti da se kreće čitavom
24 teritorijom oko Zlaša i da je tokom aprila 1999., to zaista
25 stalno i činio.

1 Sada ću izneti zaključke Panela u vezi sa krivičnim
2 delima iz potvrđene optužnice.

3 Počeću od tačke -- 1. Tačke, proizvoljno lišavanje
4 slobode.

5 Razmotrivši sve ukupne dokaze, Panel je utvrdio da je
6 najmanje 6 lica bilo lišeno slobode od otprilike 1. aprila
7 1999. godine do 19. aprila 1999. godine ili približno u tom
8 periodu na imanju u Zlašu. Žrtve su bile uhapšene od strane
9 pripadnika agencije ili drugih pripadnika OVK, na raznim
10 lokacijama u okolini sela Zlaš i zatim predate pripadnicima
11 agencije na imanju u Zlašu. Dokazi jasno prikazuju, da je
12 zatvor na imanju u Zlašu bio isključivo pod kontrolom agencije
13 i njenog komandanta g. Mustafe.

14 Panel je utvrdio da ni u jednom trenutku tokom
15 zatočeništva žrtava, nisu poštovane osnovne proceduralne
16 garancije koje se prema Međunarodnom humanitarnom pravu moraju
17 omogućiti licima lišenim slobode. Konkretno, žrtve nisu bile
18 obavestene o razlogu lišavanja slobode, nisu izvedene pred
19 sudiju ili drugu nadležnu instancu i nije im pružena mogućnost
20 da ospore zakonitost zatvaranja.

21 Pored toga, dokazima je utvrđeno da je g. Mustafa bio
22 prisutan na imanju u Zlašu u više navrata tokom aprila 1999.
23 godine, i to početkom aprila 1999. godine, kada je
24 pripadnicima agencije na imanju u Zlašu, dovedena jedna od
25 žrtava, kao i nekoliko puta tokom prve dve nedelje aprila.

1 Panel je takođe ustanovio, da je g. Mustafa pripadnicima
2 agencije koji su mu bili potčinjeni, naredio da zatvorenike
3 posle saslušavanja, vrata na mesto gde su držani u
4 zatočeništvu. Na osnovu toga, Panel zaključuje da je g.
5 Mustafa žrtve lišavao slobode sa umišljajem i da je znao da će
6 im sve vreme boravka u zatočeništvu biti uskraćena sva osnovna
7 zagarantovana prava.

8 Panel je stoga zaključio da je Specijalizovani Tužilac
9 van razumne sumnje dokazao, da je na imanju u Zlašu izvršen
10 ratni zločin proizvoljnog lišavanja slobode iz 1. Tačke, od
11 približno 1. aprila 1999. do 19. aprila 1999. godine, ili
12 približno tog datuma.

13 Sada ću nešto reći o Tačkama 2 i 3, surovo postupanje i
14 mučenje.

15 Panel je ustanovio sa su zatvorenici u zatvoru na imanju
16 u Zlašu, držani u nehumanim i ponižavajućim prilikama. Bili su
17 zatvoreni u štalama za životinje u bednim uslovima, gde je
18 posvuda bilo stočnog izmeta. Morali su da spavaju na zemlji u
19 barama, na slami ili u najboljem slučaju u jaslama za stočnu
20 hranu. U štalama je uvek bilo mračno. Zatvorenici nisu
21 dobijali dovoljno hrane. Zatvorenici su govorili kako po 2, 3
22 dana uopšte nisu dobijali ni da jedu. Zatvorenici nisu
23 dobijali dovoljno vode, a kada su tražili vodu, vojnici BIA su
24 mokrili po njima govoreći: "Evo ti voda." Imali su samo
25 ograničen pristup WC-u i bili su prisiljeni da vrše nuždu u

1 štali u jednoj kanti naočigled svih ostalih zatvorenika. Panel
2 je takođe utvrdio da je zatvorenicama bila uskraćena
3 medicinska pomoć i da im je pod pretnjom smrti bilo zabranjeno
4 da pričaju među sobom.

5 Pored toga, dokazi potvrđuju da su g. Mustafa i
6 pripadnici agencije na imanju u Zlašu, redovno zlostavljali
7 zatvorenike, kako fizički, tako i psihički. Pripadnici
8 agencije su imali poseban *modus operandi*. U štalama gde su ih
9 držali, zatvorenike su svakodnevno šutirali, udarali pesnicama
10 i šamarali. Osim toga, pripadnici agencije su žrtve izvodili
11 iz štala jednog po jednog i odvodili ih najčešće u prostoriju
12 iznad jedne od štala, gde su ih podvrgavali grubom
13 saslušavanju i svirepom prebijanju.

14 Zatvorenike su tukli, obično nekoliko pripadnika agencije
15 istovremeno, udarali ih *baseball* palicama, metalnim i gumenim
16 pendrecima, palili im kožu, podvrgavali ih elektro-šokovima,
17 ubadali nožem, šutirali, udarali pesnicama i šamarali.

18 Zatvorenici su podvrgavani surovim saslušanjima,
19 optuživani da su špijuni, srpski kolaboracionisti, izdajice,
20 lopovi ili lažovi. Naređivano im je da izražavaju podršku OVK
21 i da viču: "Smrt izdajnicima, smrt lopovima, smrt siledžijama"
22 i "Slava Oslobodilačkoj vojsci Kosova", kao što je izneo jedan
23 svedok.

24 Usled zlostavljanja, zatvorenici su zadobijali teške
25 povrede. Imali su povrede, bili su oblivljeni krvlju, nisu

1 mogli da stoje ili govore, a nekad su gubili svest. Jednog
2 zatvorenika žrtvu ubistva iz optužnice tako su surovo
3 zlostavljali, da je bio na rubu smrti. Jedan svedok je
4 upečatljivo opisujući krajnju patnju koju je pretrpeo, u svom
5 iskazu izjavio da bi više voleo da su ga ubili.

6 G. Mustafa je u nekoliko navrata lično saslušavao i
7 zlostavljao dvojicu zatvorenika. Jednog od njih je podvrgao
8 lažnom pogubljenju. Pored toga, više puta je pretukao tog
9 zatvorenika, udarajući ga bez prestanka po celom telu. G.
10 Mustafa je takođe naredio svojim potčinjenima da jednog
11 zatvorenika tuku dok on nije izgubio svest, a bio je prisutan
12 i u drugim prilikama, kada su njegovi potčinjeni iz agencije
13 zlostavljali zatvorenike.

14 Pored toga, pripadnici agencije zlostavljali su
15 zatvorenike i psihički boraveći u štalama, zatvorenici su
16 mogli da vide i čuju kad tuku druge zatvorenike i vide kakve
17 im povrede nanose. Usled toga, živeli su u stalnom strahu da
18 su sledeći na redu. Po iskazu jednog od svedoka, čulo se kako
19 ljudi urliču, zavijaju kao psi, ispuštaju neke zvuke kao
20 mačke, mačke koje cvile zbog mučenja i bola koji trpe. Drugi
21 svedok je izjavio da su to slušali skoro svake noći i da nisu
22 mogli da spavaju. Iskaz jednog od svedoka upečatljivo govori o
23 ogromnoj psihičkoj napetosti koju su trpeli. "Jednostavno smo
24 bili tamo i čekali ko će doći po nas i odvesti na gore -- na
25 batinjanje. Samo smo čekali na smrt, samo smo čekali kad će da

1 dože smrt, danas ili sutra. Čekao si ... da te ubiju.”

2 Fizičko i psihičko zlostavljanje, zajedno sa nehumanim i
3 ponižavajućim uslovima u zatočeništvu, ostavilo je kod
4 zatvorenika doživotne povrede, kako fizičke, tako i psihičke.

5 Panel je stoga zaključio da su g. Mustafa i njemu
6 potčinjeni pripadnici agencije, umišljajno prouzrokovali tešku
7 fizičku i duševnu bol i patnju. Najmanje 6 lica zatvorenih na
8 imanju u Zlašu, sa ciljem da od njih dobiju informacije ili
9 priznanje, da ih kazne, zastraše, iznude nešto od njih, ili da
10 ih diskriminišu na političkoj osnovi.

11 Uzevši u obzir zlostavljanje koji su zatvorenici
12 pretrpeli, Panel zaključuje da je Specijalizovani Tužilac van
13 razumne sumnje dokazao krivično delo mučenja iz Tačke 3
14 optužnice, izvršeno protiv najmanje 6 lica u zatvoru na imanju
15 u Zlašu od približno 1. aprila 1999., do 19. aprila 1999.

16 Optužba za mučenje u potpunosti sumira optužbu za surovo
17 postupanje. Te pored -- te je Panel stoga neće dalje
18 razmatrati. Panel se u odlučivanju rukovodio načelom
19 pravednosti prema g. Mustafi.

20 Sada bih htela da pređem na Tačku 4, ubistvo.

21 Panel je ustanovio da su 19. aprila 1999., ili približno
22 tog dana usled predstojeće ofanzive srpskih snaga na području
23 oko Zlaša, pripadnici agencije potčinjeni g. Mustafi kao
24 komandantu, oslobodili nekolicinu zatvorenika sa imanja u
25 Zlašu i selili se iz prostorija i sa imanja. Međutim, Panel je

1 ustanovio da pripadnici agencije potčinjeni g. Mustafi, uprkos
2 vanrednim okolnostima usled ofanzive, nisu oslobodili dvojicu
3 zatvorenika. Po oceni Panela, to nije bilo slučajno, jer se
4 radilo upravo o dvojici zatvorenika koje su najviše
5 zlostavljali. Jednog od njih su ostali zatvorenici poslednji
6 put videli kada je bio na rubu smrti, nesposoban da se pomeri.
7 Kasnije je pronađen mrtav. Na osnovu iskaza svedoka,
8 dokumenata i fotografija, Panel je zaključio da je telo žrtve
9 pouzdano identifikovano i da se radi o jednom od dvojice
10 zatvorenika koji nisu pušteni iz zatvora na imanju u Zlašu.

11 Budući da je g. Mustafa bio glavni i jedini komandant
12 agencije, koji je imao punu kontrolu nad imanjem u Zlašu,
13 Panel je konstatovao da je jedini razuman zaljučak to, da je
14 g. Mustafa odlučio da se određeni zatvorenici oslobode, a da
15 se žrtva ubistva ostavi u zatvoru bez ukazivanja medicinske
16 pomoći. Te odluke g. Mustafe u svojstvu komandanta agencije i
17 u kontekstu predstojeće ofanzive srpskih snaga, u praksi su
18 značile odluku da se žrtva usmrti, jer u tom trenutku više
19 nije imao šanse da preživi.

20 Panel je zaključio da je žrtva ubistva preminula između
21 19. aprila i kraja aprila 1999., ili približno u tom periodu.
22 Uzrok smrti, teško zlostavljanje od strane pripadnika
23 agencije, koji su ga držali u zatočeništvu skoro tri nedelje.
24 Nedostatak medicinske pomoći, koji su mu uskratili pripadnici
25 agencije i ranjavanje vatrenim oružjem, budući da je na telu

1 bilo strelnih rana. Dokazi su nepobitno pokazali da se prva
2 dva uzroka smrti, tj. teško zlostavljanje kome je žrtva
3 ubistva bila izložena i uskraćivanje medicinske pomoći, mogu
4 pripisati isključivo postupcima i propustima g. Mustafe i
5 pripadnika agencije koji su mu bili potčinjeni u zatvoru na
6 imanju u Zlašu. U pogledu trećeg uzroka smrti, odn. strelnih
7 rana, mada je najverovatniji zaključak taj da su pripadnici
8 agencije ispalili metke na žrtvu ubistva pre nego što su
9 napustili imanje u Blašu [sic] u Zlašu.

10 Na osnovu sveukupnih dokaza, to nije bio i jedini razuman
11 zaključak. U stvari, iz razloga koji su detaljno izloženi u
12 presudi, postoji razumna sumnja u pogledu pitanja kome se mogu
13 pripisati strelne rane nađene na telu žrtve ubistva,
14 pripadnicima agencije ili srpskim vojnicima. No, bez obzira na
15 to, Panel je zaključio da ta razumna sumnja ne menja činjenicu
16 da se smrt žrtve mora pripisati g. Mustafi. Razlog za to, je
17 što strašno zlostavljanje žrtve ubistva, u kombinaciji sa
18 uskraćivanjem medicinske pomoći i u kontekstu odluka g.
19 Mustafe kao komandanta agencije, da se žrtva niti oslobodi,
20 niti evakuiše u trenutku kada su srpske snage -- kad su se
21 srpske snage približavale tom području, predstavljaju
22 dominantan uzrok smrti žrtve, nezavisno od toga da li je u
23 žrtvu ispaljen jedan ili više srpskih metaka.

24 Drugim rečima, Panel smatra, da pitanje da li se na žrtvu
25 ubistva direktno puca ili se žrtva stavlja u situaciju da u

1 nju pucaju srpske snage koje se približavaju, nakon što je na
2 imanju u Zlašu ostavljena bez zaštite i na rubu smrti, dovodi
3 do potpuno istog zaključka. Taj zaključak je da se smrt žrve
4 može pripisati radnjama činjenja i nečinjenja g. Mustafe u
5 svojstvu komandanta agencije.

6 Usled toga, Panel nalazi da je g. Mustafa sa umišljajem
7 usmrtio žrtvu ubistva.

8 Panel je zbog toga zaključio, da je Specijalizovani
9 Tužilac van razumne sumnje dokazao ratni zločin ubistva iz
10 Tačke 4 izvršen protiv jednog lica u zatvoru na imanju u Zlašu
11 približno od 19. aprila 1999. do približno kraja aprila 1999.
12 godine.

13 Sada ću preći na pitanje oružanog sukoba.

14 Panel je dalje utvrdio da su krivična dela iz optužnice
15 izvršena u kontekstu nemeđunarodnog oružanog sukoba između OVK
16 i srpskih snaga. G. Mustafa je bio svestan okolnosti koje su
17 ukazivale na postojanje nemeđunarodnog oružanog sukoba. On je
18 takođe bio svestan da žrtve imaju status lica koja ne
19 učestvuju aktivno u neprijateljstvima, budući da su bile
20 lišene slobode na imanju u Zlašu, koje je bilo pod njegovom
21 kontrolom.

22 Dopustite da sada nešto kažem o načinu učestvovanja g.
23 Mustafe u činjenju krivičnih dela za koja se tereti.

24 Panel je zaključio, da je g. Mustafa i lično zlostavljao
25 dvojicu zatvorenika. U vezi s tim, Panel smatra opravdanim da

1 te postupke optuženog podvede pod krivičnu odgovornost
2 direktnog učinioca, budući da je g. Mustafa preduzeo te radnje
3 sa umišljajem, koji je obuhvatao i potreban umišljaj za
4 mučenje kao ratni zločin.

5 U pogledu preostalih krivičnih dela, g. Mustafa je
6 zajedno sa pripadnicima agencije koji su mu bili potčinjeni i
7 ostalim pripadnicima OVK, imao zajednički cilj da zatvori i
8 zlostavlja zatvorenike, koje je agencija držala u zatvoru na
9 imanju u Zlašu, kao i da zatvori, zlostavlja i na kraju usmrti
10 žrtvu ubistva.

11 Panel je utvrdio da je g. Mustafa u značajnoj meri
12 doprineo sprovođenju zajedničkog cilja. Konkretno, g. Mustafa
13 je na više načina i značajno doprineo zajedničkom cilju u
14 svojstva komandanta jedinice agencije u zatvoru na imanju u
15 Zlašu. Lično je mučio dvojicu zatvorenika, dajući na taj način
16 potčinjenim pripadnicima agencije primer ili podsticaj da
17 preduzimaju slične radnje protiv zatvorenika na imanju u
18 Zlašu. Naređivao je potčinjenim pripadnicima agencije da muče
19 neke zatvorenike i da ih zatim vrati u štale gde su ih držali
20 zatočene. Uskratio je medicinsku pomoć zatvorenicima, uprkos
21 tome što su bili zlostavljani i zadobili povrede. Nije
22 oslobodio zatvorenike, čime je omogućio potčinjenim
23 pripadnicima agencije da ih zlostavljaju, sve dok nisu
24 nastupile vanredne okolnosti, tj. ofanziva srspskih snaga. I
25 nije oslobodio niti evakuisao žrtvu ubistva, koja je ostala u

1 zatočeništvu, dok su g. Mustafa i njemu potčinjeni pripadnici
2 agencije napustili zatvor na imanju zbog pretstojeće ofanzive
3 srpskih snaga.

4 Iz gorenavedenih razloga, Panel zaključuje da je g.
5 Mustafa krivično odgovoran kao direktni učinilac za ratni
6 zločin mučenja iz Tačke 3 optužnice, izvršen protiv dvojice
7 konkretnih zatvorenika tokom dva inkriminisana događaja, u
8 kojima je g. Mustafa lično učestvovao.

9 Panel dalje nalazi da je g. Mustafa na osnovu značajnog
10 doprinosa udruženom zločinačkom poduhvatu, krivično odgovoran
11 za ratni zločin proizvoljnog lišavanja slobode, Tačka 1, i
12 mučenja, Tačka 3, izvršenih protiv najmanje šestorice
13 zatvorenika, kao i za ratni zločin ubistva, Tačka 4, izvršen
14 protiv jednog zatvorenika.

15 Odmeravanje kazne.

16 Pre nego što pročitamo izreku presude, ukratko ću izneti
17 koja je svrha kažnjavanja i koje faktore je Panel uzeo u obzir
18 da bi odmerio odgovarajuću kaznu za krivična dela, za koja g.
19 Mustafa snosi krivičnu odgovornost.

20 Pre toga, Panel želi da najavi da će u dogledno vreme
21 izdati nalog o reparacijama u skladu sa Članovima 22(8) i
22 44(6) Zakona, a zadržava nadležnost u toj stvari.

23 Panel podseća na to, da su retribucija i prevencija
24 prevashodna svrha kod odmeravanja kazne licu koje je oglašeno
25 krivim.

1 Osim toga, Panel želi da istakne koliko je važno da se
2 izvršioci tih teških krivičnih dela, koja se tiču cele
3 međunarodne zajednice izvedu pred lice pravde i da se stane na
4 put nekažnjivosti, makar i decenijama posle događaja o kojima
5 se ovde sudi i uprkos opštoj i dugotrajnoj atmosferi
6 zastrašivanja svedoka na Kosovu.

7 Kažnjavanje ima još jednu važnu svrhu, a to je da se
8 uvažava bol i patnja naneti i žrtvama i društvu.

9 I na kraju, Panel napominje da su krivična dela u ovom
10 predmetu bila usmerena isključivo protiv kosovskih Albanaca.
11 Panel smatra da bi utvrđivanje istine iznete u ovoj presudi,
12 moglo da doprinese pomirenju između različitih zajednica na
13 Kosovu i ponovnom uspostavljanju i očuvanju mira.

14 Panel je kao faktore bitne za odmeravanje kazne uzeo u
15 obzir težinu krivičnih dela i njihove posledice, lični
16 doprinos g. Mustafe izvršenju krivičnih dela, lične okolnosti
17 osuđenog, kao i ublažavajuće i otežavajuće okolnosti.

18 Što se tiče težine krivičnih dela, Panel je smatrao da je
19 proizvoljno lišavanje slobode po svojoj prirodi teško krivično
20 delo, zato što se njime žrtve izlažu i drugim kršenjima
21 ljudskih prava. Da mučenje predstavlja atak na ljudsko
22 dostojanstvo, bezbednost i duševno i telesno zdravlje, a da je
23 ubistvo samo po sebi jedno od najtežih krivičnih dela.

24 U ovom predmetu, najmanje 6 zarobljenika lišeno je
25 slobode i držano u zatvoru na imanju u Zlašu u nehumanim i

1 ponižavajućim uslovima bez osnovnih garancija i izlagano
2 čestim psihičkim i fizičkim napadima. Jedan zarobljenik koga
3 su pripadnici Bezbednosno-informativne agencije držali u
4 zatočeništvu skoro tri nedelje, preminuo je od posledica
5 teškog zlostavljanja. Uskraćivanja medicinske pomoći od strane
6 pripadnika agencije i strelnih rana, za koje je Panel utvrdio,
7 da postoji razumna sumnja u pogledu pitanja da li se mogu
8 pripisati pripadnicima agencije ili srpskim snagama. U vezi s
9 tim, Panel nije uzeo u obzir ovaj poslednji uzrok smrti
10 prilikom odlučivanja o kazni.

11 Što se tiče posledica krivičnih dela, Panel je imao u
12 vidu da su žrtvama u ovom predmetu naneta doživotna oštećenja
13 i fizička i psihička. Njihove lične veze i njihov porodični
14 život su razoreni. Neki i danas jedva sastavljaju kraj s
15 krajem. Panel je takođe imao u vidu ne samo ubistvo direktne
16 žrtve i posledice koje je to imalo na ljude koji su gledali
17 zlostavljanje, već i posledice koje je to ostavilo na članove
18 njegove porodice.

19 Panel je, osim toga, uzeo u obzir dve otežavajuće
20 okolnosti. Naime, to što je mučenje, kao što je već rečeno,
21 izvršeno uz izuzetnu surovost i što su žrtve s obzirom na
22 status, izolovanost, a u nekim slučajevima i mladost, bile
23 posebno osetljive ili bespomoćne. Jedna od žrtava npr. imala
24 je 18. godina.

25 Iz tih razloga, Panel je ocenio, da se u ovom predmetu

1 rešavalo o teškim krivičnim delima.

2 Što se tiče ličnog doprinosa g. Mustafe krivičnim delima,
3 Panel je imao u vidu da je g. Mustafa bio na položaju
4 pretpostavljanog i da je imao presudnu ulogu u režimu
5 nezakonitog zatvaranja i mučenja na imanju u Zlašu. Kao i da
6 je odobravao i podržavao ta dela tokom celog perioda od
7 približno 1. do približno 19. aprila 1999. godine.

8 Panel je zaključio i da je g. Mustafa lično i umišljajno
9 mučio dvojicu zarobljenika, što je takođe uzeto u obzir
10 prilikom odmeravanja kazne.

11 Dalje, Panel je zaključio i da je g. Mustafa hteo da se
12 žrtva ubistva zlostavlja do smrtnog ishoda, kao i da se takvo
13 postupanje sa žrtvom nastavi tokom 19 dana. Za to vreme, žrtvi
14 nije pružena ni medicinska pomoć ni osnovne garancije, a
15 uskraćeno joj je i puštanje na slobodu, iako je g. Mustafa kao
16 komandant Bezbednosno-informativne agencije, bio ovlašćen da
17 to naredi. G. Mustafa je u svojstvu komandanta agencije, na
18 kraju odlučio da ne pusti žrtvu ubistva na slobodu, što je
19 ravno odluci da bude ubijen.

20 Stoga je Panel ocenio da je g. Mustafa imao umišljaj i u
21 velikoj meri lično doprineo izvršenju krivičnih dela.

22 I na kraju, Panel nije pridao veliki značaj ličnim
23 prilikama g. Mustafe s obzirom na prirodu i težinu dokazanih
24 krivičnih dela i doprinos g. Mustafe njihovom izvršenju.

25 Sada ću saopštiti odluku, tj. presudu.

1 G. Salih Mustafa, molim vas ustanite.

2 G. Mustafa, hoćete li molim vas da stavite slušalice?

3 OPTUŽENI: [Prevod] Ne, razumem vas i ovako.

4 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.

5 U ime naroda Kosova, iz razloga izloženih u presudi i
6 rezimeu, nakon razmatranja svih dokaza i argumenata strana u
7 postupku i zastupnika žrtava, na osnovu Članova 43 i 44 Zakona
8 i Pravila 158, 159, 163 i 165 Pravilnika, Panel vas, g.

9 Mustafa, oglašava krivim po:

10 Tački 3, za mučenje kao ratni zločin prema Članovima
11 14(1)(c)(i) i 16(1)(a) Zakona, neposredno izvršilaštvo;

12 Po Tački 1, za proizvoljno lišavanje slobode, kao ratni
13 zločin prema Članu 14(1)(c) i Članu 16(1)(a) Zakona, kao
14 učestvovanje u osnovnom obliku udruženog zločinačkog
15 poduhvata.

16 Po Tački 3, za mučenje kao račni [sic] ratni zločin,
17 prema Članovima 14(1)(c)(i) i 16(1)(a) Zakona, učestvovanje u
18 osnovnom obliku udruženog zločinačkog poduhvata.

19 Po Tački 4 za ubistvo kao ratni zločin, prema Članu
20 14(1)(c)(i) Zakona, odn. učestvovanje u osnovnom obliku
21 udruženog zločinačkog poduhvata.

22 Panel vas oslobađa optužbe po Tački 2 za ratni zločin
23 surovog postupanja.

24 A, sada ću saopštiti odluku o kazni.

25 G. Mustafa, pošto ste oglašeni krivim za više krivičnih

1 dela, Panel je u skladu s Pravilom 163(4) Pravilnika, odmerio
2 kaznu za svaku optužbu po kojoj ste osuđeni. Najpre ću
3 pročitati kazne za svako pojedinačno delo, a potom ću vam
4 izreći jedinstvenu kaznu za vaše sveukupno kažnjivo
5 postupanje.

6 Ovaj Panel je odredio kaznu zatvora u trajanju od 10
7 godina za ratni zločin proizvoljnog lišavanja slobode, Tačka
8 1, kaznu zatvora u trajanju od 22 godine za ratni zločin
9 mučenja, Tačka 3 i kaznu zatvora u trajanju od 25 godina za
10 ratni zločin ubistva, Tačka 4.

11 Ovaj Panel vas osuđuje na jedinstvenu kaznu zatvora u
12 trajanju od 26 godina u koju se uračunava vreme koje ste
13 proveli u pritvoru.

14 G. Mustafa, možete da sednete.

15 Služba Sekretarijata će sada podeliti primerke presude u
16 elektronskom formatu.

17 Molim vas da tako postupite.

18 G. Mustafi će danas biti dostavljen overen pismeni
19 otpравak presude na engleskom jeziku, čim to bude moguće.
20 Presuda na albanskom jeziku biće mu uručena kada bude spremna.

21 Panel će u odgovarajućem roku izdati javnu redigovanu
22 verziju ove prvostepene presude. Panel podseća da zadržava
23 nadležnost u ovom predmetu, kako bi u odgovarajućem roku izdao
24 nalog o reparacijama, u skladu s Članovima 22(8) i 44(6)
25 Zakona, u kome će odrediti odgovarajuće reparacije žrtvama.

1 Pre završetka sednice, Panel će izdati i jedan usmeni
2 nalog.

3 Panel smatra da u ovoj fazi postupka preostale mere
4 ograničenja kontakata i komunikacije g. Mustafe više nisu ni
5 potrebne ni srazmerne. Shodno tome, Panel odlučuje da *proprio*
6 *motu* ukine te mere od 21. decembra 2022. godine u podne. Panel
7 će sledeće nedelje izdati pismeno obrazloženje u skladu s
8 Pravilom 75(2) Pravilnika.

9 Sednica je završena.

10 --- Sednica se završava u 9:49 časova

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25